

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 25.11.2016
Sayı: 942

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde narenciye sektörü; 4 milyon tona yakın üretimi, 942 milyon dolarlık ihracatı ile özellikle Ege ve Akdeniz bölgesinde doğrudan ya da dolaylı olarak 5 milyon insanın geçimini sağladığı en önemli sektörler arasında yer almaktadır.

İklimi ve toprağı nedeniyle farklı bir aromaya sahip olan Türk narenciyesi, dünyada her geçen gün daha çok rağbet görmektedir.

Dünya narenciye üretiminin yüzde 3.74'ünü karşılayan Türkiye'de narenciye tarımı her geçen gün gelişmektedir. Türkiye'de, yaklaşık 127.342 hektar büyüklüğünde bir alanı kapsayan narenciye bahçelerinde; limon, greyfurt, portakal ve mandalina yetiştirilmektedir. Limon üretiminin yüzde 81'i, greyfurt üretiminin yüzde 95.6'sı, portakal üretiminin yüzde 53'ü, mandalina üretiminin yüzde 72.2'si Mersin, Adana ve Hatay bölgelerinde üretilmektedir.

Ancak narenciyede yaşanan fiyat problemi ve arz-talep dengesizliği üreticiyi sıkıntıya sokmakta ve verdiği emeğin karşılığını alamamasına yol açmaktadır. Elektrik, mazot ve gübre fiyatlarında son 15 yılda yaşanan yüzde 200-300'e varan fahiş artışlara karşın ürün fiyatlarının aynı kalması üreticiyi geçim sıkıntısı ile karşı karşıya bırakmaktadır. Dalında çürümeye bırakılan narenciye, çiftçilerimizi ödeyemedikleri krediler ve borçlara mahkum etmektedir.

Rusya ve Ortadoğu ülkeleriyle yaşanan istikrarsız süreçler de ihracatta dalgalanmalara neden olduğu için narenciye sektörünün sorunları ağırlaşmaktadır.

Narenciye tarımında yaşanan sorunların araştırılması, üretici birliklerine daha çok devlet desteği verilmesi ve ihracat kapasitesinin artırılmasına yönelik çözüm yollarının geliştirilmesi için Anayasa'nın 98. Maddesi, TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla (23.11.2016)

Barış KARADÖN
S. M. M.

Dursun Cicek
İstanbul Milletvekili

Mustafa AK BALCI

Av. Mevlüt DUDU

CHP Hatay Milletvekili

Uğur Bayraktutan
Artvin Milletvekili

Ali Yılmaz
İzmir Milletvekili

Çuhacı

S. M. M.
Serap Tanrıku
Türk Öztürk
Tekirdağ

Erkan Aydın
Bursa Milletvekili

M. H. M.
Serdar KUYUOĞLU
Mersin M. M.

GEREKÇE

Narenciye üretimi, hem halkımızın sağlığına hem de ekonomiye büyük katkılar sağlamaktadır. İçerdiği organik asitler ve vitaminler bakımından bağışıklık sistemimizi güçlendiren narenciye, gribal enfeksiyonlara karşı en doğal ilaçtır. Narenciye sektörü, ekonomimiz açısından da son derece önemlidir. Yaş sebze ve meyve ihracatındaki yüzde 46.2'lik payı ile lokomotif sektörlerimizden birini oluşturmaktadır.

Türkiye, 2015 yılında 3.8 milyon ton narenciye üretmiş, bunun 1.5 milyon tonunu yurtdışına satmıştır.

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre 136.3 milyon ton olan dünya narenciye üretiminin yüzde 2.7'sini oluşturan Türkiye, dünya sıralamasında dokuzuncudur. Türkiye, narenciye ihracatında ise dünya beşincisidir.

Ülkemizde narenciye üretimi Akdeniz ve Ege Bölgelerinde yoğunlaşmaktadır. Üretimde Adana yüzde 24.8 ile birinci, Mersin yüzde 23 ile ikinci, Hatay yüzde 22.5 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bu illerimizi üretimde yüzde 15.3 ile Antalya, yüzde 7.6 ile Muğla, Yüzde 3.2 ile İzmir, yüzde 2.1 ile Aydın, yüzde 1 ile Osmaniye izlemektedir.

2014 yılında, 3.783.517 ton üretim ile Türkiye, Akdeniz havzasındaki en büyük üreticilerden biri olmuştur. 2015 yılında portakal, mandalina, limon, greyfurt ve turuncu üretimi 3 milyon 975 bin tona ulaşmıştır.

Ne var ki narenciye üretiminde girdi fiyatlarındaki dalgalanma çiftçimizi zora sokmaktadır. Tarım girdilerinde tamamen dışa bağımlı olmamız da önemli sorunlarımız arasında yer almaktadır.

Mazotta katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi nedeniyle çiftçilerimiz dünyanın en pahalı mazotunu kullanmaktadır. 2002 yılında litresi 1.09 lira olan mazot, 2011 yılında litresi 3.57 liraya, 2012 yılında litresi 3.84 liraya, 2013 yılında litresi 4.26 liraya, 2014 yılında litresi 4.36 liraya fırlamıştır. Mazotun litresi 2015 yılında 3.86'da kalmıştır. Özetle mazot fiyatlarındaki değişim 2002-2016 yılı arasında yüzde 219 gibi yüksek oranda seyretmiştir.

Bir diğer tarım girdisi olan gübre fiyatlarındaki büyük artış da dikkat çekicidir. 2002 yılında yüzde 21 Amonyum Sülfat gübresinin tonu 162 lira iken 2016 yılında bu rakam 565 liraya çıkmıştır. Yüzde 26 Can gübresinin tonu 2002 yılında 176 lira iken, 2016 yılında bu rakam 649 liraya yükselmiştir. ÜRE gübresinin tonu 2002 yılında 237 lira iken, 2016 yılında bu rakam 878 liraya çıkmıştır. DAP gübresinin tonu 2002 yılında 354 liradan 2016 yılında 1355 liraya fırlamıştır.

Türkiye'de kimyevi gübre tüketimi de katlanarak artmaktadır. 2002-2015 yılları arasında kimyevi gübre tüketimi 22 kat artış göstermiştir.

İşçilik, gübre, mazot, elektrik ve sulama maliyetlerinin sürekli artmasına karşın, son 5 yıldır narenciye ürün fiyatlarının aynı kalması, sektörün en temel sorunudur.

Limon üretici tarafından dalında 1 lira 20 kuruşa satılırken, büyük illerdeki marketlerde satış fiyatı 7 liraya fırlamaktadır. Aynı şekilde portakalın kilosu 40-60 kuruştan tüccara satılırken, marketteki satış fiyatı 2-2.5 liraya kadar çıkmaktadır. Narenciyenin dalındaki fiyatı ile tüketiciye ulaşan fiyatı arasındaki makas çok büyüktür. Üretici değil, tüccar kar elde etmektedir.

Üretici, ürettiği ürünle girdi alamaz duruma geldiği zaman çiftçiliği bırakmak zorunda kalmaktadır. Son dönemde Türkiye'nin birçok tarım ürününü yurtdışından ithal eder hale gelmesi, yaşanan tabloyu özetlemektedir. TÜİK Ekim 2016 Raporu'na göre tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (Tarım-ÜFE) turunçgillerde Ekim ayında bir önceki aya göre yüzde 35.06 oranında azalmıştır.

İhracattaki dalgalanma da diğer sorunumuzdur. Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeleri çeşitlendirmesi, ekonomisi açısından elzemdir. 2015 yılında narenciye ihracatının yüzde 34'ü Rusya'ya, yüzde 24'ü Irak'a, yüzde 8'i Ukrayna'ya, yüzde 5'i Suudi Arabistan'a, yüzde 4'ü Romanya'ya yapılmıştır. Kasım 2015 yılında Rusya ile yaşanan uçak krizinin ardından bu ülkenin Ocak 2016'dan Ekim 2016 tarihine kadar uyguladığı ambargo ihracatımıza büyük darbe vurmuştur. Ocak-Ağustos 2016 döneminde narenciye ihracatımızdaki kayıp 50.1 milyon dolara ulaşmıştır. Narenciyemiz, Rusya'nın ambargoyu kaldırmasının ardından Rus pazarına 20 Ekim 2016 tarihi itibarıyla girmeye başlamıştır.

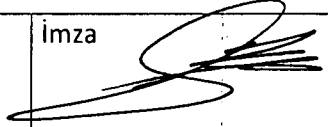
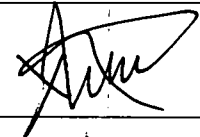
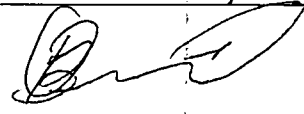
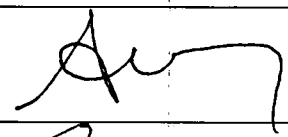
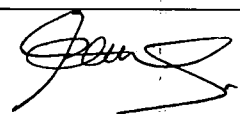
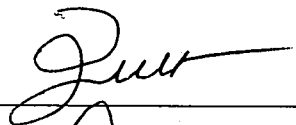
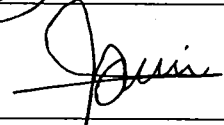
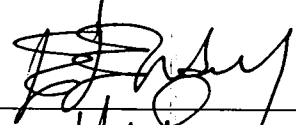
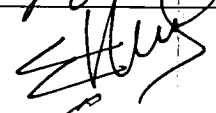
Ekim 2016'da geçen yılın aynı ayına göre AB ülkelerine yapılan ihracatın da büyük oranda azaldığı görülmektedir. Hollanda'ya narenciye ihracatı dolar üzerinden yüzde 34, İtalya'ya yüzde 52, Sırbistan'a yüzde 27, Çek Cumhuriyeti'ne yüzde 26, Romanya'ya yüzde 10 oranında düşmüştür.

Narenciye ihracatımızda aslan payını Bağımsız Devletler Topluluğu, Ortadoğu ülkeleri ve AB ülkeleri almaktadır. Ortadoğu ülkelerine yönelik ihracatın da istikrarlı olmadığı görülmektedir.

Özetle narenciye sektöründe; gübre, ilaç, sulama, mazot gibi temel girdilerdeki artış, narenciye ürün fiyatındaki artış ile paralellik göstermemektedir. Hükümetin bu alanlara destekleme yapması ve sağlıklı-ucuz fidan temin etmesi gerekmektedir. Verim kaybı ve pazarlama şansının düşmesine neden olan hastalık ve zararlılar ile mücadele için kamu hizmetlerinin de yetersiz kaldığı görülmektedir. Üreticilere kredi ve finansman desteği sağlanması, üretim risklerine karşı üreticiyi koruyan sigorta sistemine geçilmesi zorunludur. İklim değişiklikleri ve belirsizliklere karşı uygulanan mevcut Tarım Sigortaları Havuzu primleri çok yüksektir.

Özetle; narenciye sektöründe dış pazarda rekabet gücünü arttıracak önlemlerin alınması, nitelikli ziraat mühendisi ve ziraat teknikerleri sayısının artırılması, ihracat ödemelerinin peşinen yapılması, ihracat yapılan ülkelerin çeşitlendirilmesi, üretimden pazarlamaya kadar tüm aşamalarda eğitime ağırlık verilmesi ve çözüm yollarının kapsamlı olarak araştırılması gerekmektedir.

Adı Soyadı	İli	İmza
Özkan YALIM	Usak	
Nurhayat Altınbaş Karayolları	Bursa	
Erdin BİRCAN	Edirne	
Barış YARAKAĞAS	İSTANBUL	
Ayten GİRAY	İzmir	
Ali ŞENER	İstanbul	
Gamze Akkoy İLGEZDİ	İstanbul	
Gaye Usluocr.	Beşiktaş	
Elma Doğan	İstanbul	
Eren ERDEM	İstanbul	
Danım KÖK	Antalya	
Candan YÜCEER	Tekirdağ	